

Небојша Ђосић

КИША У ГАЛЕРИЈИ

Топот коња и дугачка аутомобилска змија у рану зору. На зачељу колоне, ако га уопште има, полако на тло југа ступају воловске запреге и камионска логика натоварена првим траншама шљунка, песка, арматуре...

Основни план беше наставак изградње пута. Траса је нацртана, а коњске и ауто колоне су као претходница добиле задатак да утабају тло, пре ступања на сцену тешких грађевинских машина.

Супротно правцу који се хоризонталама спуштао према југу, северним просторствима намењене су стамбене вертикале.

Држава је покренула омитавеле удове према свим странама света. Почеле су да се окрећу нове странице историје. Излазак из затворености полиса према далеким пределима, тамо на хоризонту.

Јужни правац се осмог дана од поласка снабдео довољном количином горива за следећу етапу. Коњичким дивизијама дато је три дана паше.

Картографска пратња била је задовољна, филмска још више, понајвише војна. Претходнице нису откриле ништа сумњиво. Сателитски снимци су били поуздани доказ. Прве препреке у виду клисура и кланаца елиминисаће мостоградња, по њиховом извршеном послу проблеме путне комуникације на дужи рок преузеће људи, експлозивни и машине који пробијају тунеле.

Операција насељавања пуне земље све је дигла на ноге после затварања финансијске конструкције. Мењали су се пределе, премештали токови река, секле старе шуме, ницале нове, од пустара људи су правили житнице. Географија се мењала упоредо са историјом. Све је прожимала постапокалиптичка енергија.

Када дама корача извесно време сама, заузима мањи простор на тротоару. Лако ју је заобићи било са леве или са десне стране. Упоредо корачање удвоје већ поставља проблем претицања. Често пешачка плима раздваја упарене, ћутљиве или утонуте у разговор. Да не говоримо када пешачка маса рашири разнобојне кишобране мањег или већег обима. Тада се препознају центлмени. Важно је да дамина коса остане сува, није важно што центлмен до половине кисне. Забринута мајка је киснула због распричаног детета... још ако је двоје деце, троје.

„Претпостављам да си уморна и гладна.“

„Ма, да. Напоран дан. Ове седмице најгори.“

„Да. Мртва уморна до упале мишића.“

„Ех, још нисам баш то, мртва. Зар не видиш како жустро ходам а ти стално касниш са тим комадом од кишобрана. Сва сам мокра!“

„Погледај мене.“

„Знам, и све ове око нас. Лелујају као муве без главе. Одакле ли само навиру? Као да их порађа овај пљусак.“

„Можда у кућама немају топлу воду? Или штеде? Познато је да у јавним кућама, односно, установама, раде најсиромашнији, свет који тек треба да стане на ноге, да засеје и репродукује нашу врсту.“

„Али, зна се ред. Прво бикови и јунице, затим по који закаснили во и ретардиране краве, а не овако плаховито. Заиста смо плаховит народ у кући пуној плача.“

„Као да пролази.“

„Касно. Мокра сам до голе коже.“

Један младић седи на клупи поред перона и чека воз.

Попут нагло пробуђених хоботница саобраћајни пипци прекривају ливаде, просецају шумске честаре, привијају се уз обале река, прелазе са једне на другу обалу, удвајају се

железнички и друмски саобраћај, баш као високо над њима ваздушни и нешто ближе поморски: морске и океанске трасе премрежавају свет. Спајају се насеља, удвајају полиси. Унутар њих тек све врви од кретања. Тако је било одвајкада. Само се све умногостручило и свако поређење са претходним временима испада непримерено. Мада је у основи принцип исти, отићи и доћи, доћи и отићи. Јутрос сам доручковао у Стокхолму, ручао у Риму, ево ме сада у диму ноћних наргила Каира, говори човек жени, опет мртвој уморној од још једног тешког дана у њеном животном билансу. Није јој занимљива та прича. И да је истинита, једва би испод снених капака промуцала некакву примедбу. Док прелазе преко треће пешачке зебре на истом правцу пред очима су јој, уместо пешачког стада, њена тиха соба и чиста постелина. Она је, као и мушкарац поред ње, одавно у галопирајућој машинерији производње и конзумеризма. Зар сваког јутра не исписује по разноразним цедуљицама шта треба унети у кућу тог дана. Али, пристали су на то у време када су им се љубав и планирање будућности бурно расцветавали.

Један средовечан човек седи на клупи поред перона и чека воз.

Сада га нема. Нема га да јој својим кишобраном крчи пут кроз шуму кишобрана. Пад после узлета испоставио се као неминован. Сада жена расејано стоји на киши заједно са својим неиспуњеним жељама. Била је свесна да се не могу испунити све жеље, и њене и његове у експлозивном ширењу државног организма, све тамо до обронака иза којих су још увек ницале шарене нуклеарне печурке. Кроз њихов живот ломиле су их бескрајне радне траке и они су све чешће као два полуохлађена леша лежали једно поред другог, у полусну, мамурни од бројки, ровокопача, графикона и табела разапетих на зиду попут Христа и оне двојице тек поменутих разбојника у богатој историји разбојништава.

То је девето платно у низу.

На десетом је колористичка рапсодија у виду триптиха који представља три одвојена, паралелна живота. Њен је у средини. Она је фигура којој је сликар отворио лобању. У лобањи је све за „богу плакати“, иако је маестро у минијатури поновио неке од мотива са осталих платана изложених у кишној галерији. Пажљивији, аналитички настројени посматрачи покушавали

су да кроз минијатуре успоставе какав такав редослед у животу даме и њене породице, тај редослед у појмовима нада – стварност – залазак сунца и болест, или раздрагана младост – пуноћа зрелог доба – седење у чекаоници са картом за усамљенички одлазак на онај свет.

Где је утеха? Лево од отворене лобање је анфас лепог мушкарца, оног који се истрајно борио са кишом да би на обзорју угледао светлост која је у борби са другом силом, мраком. На слици су и два профила истог човека. Један зури у тле кога тек малчице наглашена дрхтава линија и одваја и повезује са неухватљивим небесима која почињу већ на тлу. Други је нагнут над мозак кога више не буди крв. На завршном делу девојчица у летњој хаљиници прескаче невидљиви конопац. И ту је целина подељена на чинило се бескрајно празну површину тла и црни правоугаоник тек мало осветљен пуним месецом. Где је ноћ, ту је и метафизика и дечја игра на месечевој светлости делује сабласно. Кретање, животни дах и сву пуноћу, па и вредности људског проласка кроз свет, гледалац доживљава као варку, сопствени живот као илузију.

Књига утисака беше испуњена контроверзним записима.

Многим посетиоцима триптих се увукао под кожу. Осетљиви су замерали сликару на натурализму у приказивању мозга, другима су сметале радиоактивне кише на периферији платна, али сви су одавали признање уметнику који је синхронизовао скидање галеријског крова са пробуђеном небеском артиљеријом која је део свог арсенала излила на галерију, колико на затечену публику, толико и на слике којима пљусак није сметао.

Старац дуге беле браде седи на клупи поред перона и чека воз.

„Ипак си дошао.“

„Дошао. Јер претпостављам да си мртва уморна и гладна од још једног напорног дана.“

„Никад тежег у каријери. Кажу ми да сам остварила животну улогу. Где си досад? Јеси ли понео кишобран?“

„Иначе, и по Микронезији се шири хоботница прогреса која и без жвакања једе ли једе достигнућа коралних спрудова. Нисам понео кишобран.“

„Зашто? Заборавио си га на Тахитију?“

„Неће бити кише. Зар не видиш да их нико не носи?“

Жена је погледала околу, и стварно, никога са тим борцем против кише.

„Добро. Хајдемо онда у ону галерију где стално пада киша. Хтела бих да још једном погледам тај триптих. Као да ми се увукао под кожу.“

„Хајдемо, мртва уморна жено што ходаш кроз жагор будућих мртваца.“

Свита радника већ је повадила шине и прагове са десетак перона. Још се чекало да работи скину легендарни десетотонски округли сат, па да остатке здања, вероватно са старцем, клупом и последњим пероном пред њим, однесу у археолошку установу, или, што је једноставније, да га дематеријализовано пренесу у виртуелну културу памћења.

Свет се распада дисхармонично.

А ми би хтели другачије, полако, ред по ред, улога за улогом, спрат за спратом, хтели би да се хармонично растаче не би ли нам оставио довољно времена за сеобу и нови почетак, можда и у колору неонских и *иешких* *киша* уколико боје са периферије поцуре према централној замисли изложбе.